

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2014 m. sausio 30 d.*

„Direktyva 2004/83/EB — Būtiniausi pabėgėlių statuso ar papildomos apsaugos statuso suteikimo standartai — Papildomą apsaugą galintis gauti asmuo — 15 straipsnio c punktas — Rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei arba fiziniam neliečiamumui dėl nesirenkamojo smurto ginkluoto konflikto metu — „Vidaus ginkluoto konflikto“ sąvoka — Tarptautinės humanitarinės teisės atžvilgiu savarankiškas aiškinimas — Vertinimo kriterijai“

Byloje C-285/12

dėl *Conseil d'État* (Belgija) 2012 m. gegužės 16 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. birželio 7 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Aboubacar Diakité

prieš

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen (pranešėjas), Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas, einantis ketvirtosios kolegijos teisėjo pareigas, K. Lenaerts, teisėjai M. Safjan, J. Malenovský ir A. Prechal,

generalinis advokatas P. Mengozzi,

posėdžio sekretorius V. Tourrès, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2013 m. gegužės 29 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- A. Diakité, atstovaujamo advokatės D. Caccamisi,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos T. Materne ir C. Pochet,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze, N. Graf Vitzthum ir B. Beutler,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos D. Colas,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos L. Christie ir A. Robertson, padedamų baristerės J. Simor,

* Proceso kalba: prancūzų.

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Condou-Durande,
susipažinęs su 2013 m. liepos 18 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų (OL L 304, p. 12; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 7 t., p. 96, toliau – direktyva) 15 straipsnio c punkto išaiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas sprendžiant Gvinėjos piliečio A. Diakitė ir *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Pabėgėlių ir asmenų be pilietybės generalinis komisaras, toliau – *Commissaire général*) ginčą dėl pastarojo sprendimo nesuteikti minėtam asmeniui papildomos apsaugos.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 3 3 straipsnyje, bendrame keturioms 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijoms, t. y. I-ajai konvencijai dėl sužeistųjų ir ligonių padėties veikiančiose armijose pagerinimo, II-ajai konvencijai dėl sužeistųjų, sergančiųjų ir skęstančiųjų ginkluotųjų pajėgų narių jūroje padėties pagerinimo, III-ajai konvencijai dėl elgesio su karo belaisviais ir IV-ajai konvencijai dėl civilių apsaugos karo metu (toliau – keturios Ženevos konvencijos), nustatyta:

„Jeigu kyla netarptautinis ginkluotas konfliktas vienos iš aukštųjų susitariančiųjų šalių teritorijoje, kiekviena konflikto šalis privalo laikytis bent šių nuostatų:

1. Su asmenimis, aktyviai nedalyvaujančiais karo veiksmuose, įskaitant ir ginkluotųjų pajėgų narius, sudėjusius ginklus, taip pat tapusius *hors de combat* dėl ligos, sužeidimų, sulaikymo arba kokios nors kitos priežasties, visada turi būti elgiamasi humaniškai <...>.

Todėl <...> prieš išvardytus asmenis yra ir bus draudžiami šie veiksmai:

- a) kėsintis į gyvybę ir asmenį [fizinį neliečiamumą] <...>;

<...>

- c) žėisti žmogaus orumą ypač niekinančiu ir žeminančiu elgesiu;

<...>“

- 4 1977 m. birželio 8 d. priimto 1949 m. rugpjūčio 12 d. Ženevos konvencijų Papildomo protokolo dėl netarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos (II protokolas) 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Šis protokolas, išplečiantis ir papildantis 3 straipsnį, bendrą [keturioms Ženevos konvencijoms], nepakeisdamas jo taikymo sąlygų, apima visus ginkluotus konfliktus, ir kurie nepatenka į [keturių Ženevos konvencijų] Papildomo protokolo dėl tarptautinių ginkluotų konfliktų aukų apsaugos (I protokolas) 1 straipsnio taikymo sritį, ir kurie vyksta kokios nors aukštosios susitariančios šalies

teritorijoje tarp jos ginkluotųjų pajėgų ir disidentų ginkluotųjų pajėgų arba kitų organizuotų ginkluotų grupių, šios, paklusdamos atsakingai vadovybei, vykdo tokią jos teritorijos dalies kontrolę, kuri leidžia joms įgyvendinti nenutrūkstamus ir suderintus karo veiksmus bei taikyti šį protokolą.

2. Šis protokolą netaikomas vidinių neramumų ir įtampos situacijomis, kaip antai: riaušės, paskiri ir stichiniai prievartos veiksmai bei kiti panašūs veiksmai, kurie ginkluotais konfliktais nelaikomi.“

Sajungos teisė

5 Direktyvos 5, 6 ir 24 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„(5) Tampere išvados taip pat numato, kad taisyklės dėl pabėgėlio statuso turėtų papildyti priemonės dėl papildomų apsaugos formų, siūlančių atitinkamą statusą asmeniui, kuriam tokios apsaugos reikia.

(6) Pagrindinis šios direktyvos tikslas yra užtikrinti, kad valstybės narės taikytų bendrus asmenų, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, nustatymo kriterijus ir garantuoti, kad tokiems asmenims visose valstybėse narėse būtų suteikta bent reikalingiausia pagalba.

<...>

(24) Taip pat turėtų būti nustatyti būtiniausi papildomos apsaugos statuso apibrėžimo ir apibūdinimo turinio [apibrėžties ir turinio] standartai. Papildoma apsauga turėtų papildyti [1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytoje konvencijoje dėl pabėgėlių statuso [*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 189 t., p. 150, Nr. 2545 (1954 m.)]] numatytą pabėgėlių apsaugą.“

6 Remiantis direktyvos 2 straipsnio e punktu, šioje direktyvoje „papildomą apsaugą galintis gauti asmuo“ – tai trečiosios šalies pilietis arba asmuo be pilietybės, kuris negali būti laikomas pabėgėliu, tačiau apie kurį pagrįstai galima manyti, kad jei jis arba ji būtų grąžintas(-a) į savo kilmės šalį, arba asmens be pilietybės atveju – į jo arba jos gyventą šalį, jam arba jai iškiltų realus pavojus patirti 15 straipsnyje apibrėžtus smurtinius veiksmus [didelę žalą], <...> ir kuris arba kuri negali arba dėl tokio pavojaus nepageidauja pasinaudoti tos šalies apsauga“.

7 Direktyvos 15 straipsnyje „Smurto veiksmai [didelė žala]“ nustatyta:

„Smurto veiksmus sudaro [didelė žala yra]:

<...>

c) rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar asmeniui [fiziniam neliečiamumui] dėl neapgalvoto [nesirenkamojo] smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.“

Belgijos teisė

8 1980 m. gruodžio 15 d. Įstatymo dėl užsieniečių įvažiavimo į valstybės teritoriją, apsigyvenimo, įsikūrimo joje ir išsiuntimo iš jos (*Loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers*, toliau – 1980 m. gruodžio 15 d. įstatymas) 48/4 straipsnyje nurodyta:

„1. Papildomos apsaugos statusas suteikiamas užsieniečiui, kuris negali būti laikomas pabėgėliu ir kuris negali pasinaudoti 9ter straipsniu, tačiau apie kurį pagrįstai galima manyti, kad jeigu jis būtų grąžintas į savo kilmės šalį, arba asmens be pilietybės atveju – į jo ankstesnės įprastinės gyvenamosios vietos šalį, jam iškiltų realus pavojus patirti 2 dalyje apibrėžtą didelę žalą, ir kuris negali arba dėl tokio pavojaus nepageidauja pasinaudoti tos šalies apsauga <...>

2. Didelė žala yra:

<...>

- c) rimta grėsmė civilio gyvybei ar fiziniam neliečiamumui dėl nesirenkamojo smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

- 9 2008 m. vasario 21 d. A. Diakitė pateikė pirmą prašymą suteikti prieglobstį Belgijoje, nurodęs, kad jo kilmės šalyje jam gresia represijos ir smurtas dėl dalyvavimo protesto prieš dabartinę valdžią judėjimuose.
- 10 *Commissaire général* atsisakė suteikti A. Diakitė pabėgėlio statusą ir papildomą apsaugą. Šį dvigubą sprendimą patvirtino *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių bylų taryba).
- 11 2010 m. liepos 15 d., iki šio laiko negrįžęs į savo kilmės šalį, A. Diakitė Belgijos valdžios institucijoms pateikė antrą prašymą suteikti prieglobstį.
- 12 2010 m. spalio 22 d. *Commissaire général* priėmė dar vieną sprendimą nesuteikti pabėgėlio statuso ir papildomos apsaugos. Sprendimas nesuteikti papildomos apsaugos motyvuotas tuo, kad Gvinėjoje nebuvo nesirenkamojo smurto atvejų ir nevyko ginkluotas konfliktas, kaip tai suprantama pagal 1980 m. gruodžio 15 d. įstatymo 48/4 straipsnio 2 dalį.
- 13 Šis dvigubas sprendimas buvo apskųstas *Conseil du contentieux des étrangers*, kuri 2011 m. gegužės 6 d. sprendimu patvirtino *Commissaire général* dvigubus sprendimus.
- 14 *Conseil d'État* (Valstybės taryba) pateiktame kasaciniame skunde A. Diakitė kritikavo *Conseil du contentieux des étrangers* sprendimą dėl to, kad siekiant nustatyti, ar įvykdyta 1980 m. gruodžio 15 d. įstatymo 48/4 straipsnio 2 dalyje reikalaujama ginkluoto konflikto sąlyga, šiame sprendime remtasi Tarptautinio baudžiamojo tribunolo buvusiai Jugoslavijai suformuluota „ginkluoto konflikto“ sąvoka.
- 15 Todėl *Conseil d'État* mano, kad, atsižvelgiant į 2009 m. vasario 17 d. Sprendimą *Elgafaji* (C-465/07, Rink. p. I-921) neatmestina, kad, kaip teigia A. Diakitė, „ginkluoto konflikto“ sąvoka, kaip ji suprantama pagal direktyvos 15 straipsnio c punktą, galėtų būti aiškinama savarankiškai ir turėti kitokią reikšmę nei suteiktą Tarptautinio baudžiamojo tribunolo buvusiai Jugoslavijai praktikoje.
- 16 Šiomis aplinkybėmis *Conseil d'État* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokį prejudicinį klausimą:

„Ar <...> direktyvos <...> 15 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip, kad pagal šią nuostatą apsauga suteikiama tik esant „vidaus ginkluotam konfliktui“, kaip jis aiškinamas pagal tarptautinę humanitarinę teisę, visų pirma pagal keturioms <...> Ženevos konvencijoms <...> bendrą 3 straipsnį?

Jeigu <...> direktyvos <...> 15 straipsnio c punkte numatyta „vidaus ginkluoto konflikto“ sąvoka turi būti aiškinama autonomiškai, palyginti su keturioms <...> Ženevos konvencijoms bendru 3 straipsniu, kokiais kriterijais remiantis reikia įvertinti tokio „vidaus ginkluoto konflikto“ buvimą?“

Dėl prejudicinio klausimo

- 17 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas iš esmės nori sužinoti, ar direktyvos 15 straipsnio c punktas aiškintinas taip, kad vidaus ginkluoto konflikto buvimas turi būti vertinamas pagal tarptautinėje humanitarinėje teisėje įtvirtintus kriterijus, o jeigu atsakymas būtų neigiamas, kokiais kriterijais reikia vadovautis vertinant tokio konflikto buvimą, kai reikia nustatyti, ar trečiosios šalies piliečiui arba asmeniui be pilietybės gali būti suteikiama papildoma apsauga.
- 18 Šiuo klausimu primintina, kad trys direktyvos 15 straipsnyje apibrėžtos didelės žalos rūšys yra reikalavimai, kuriuos tenkinančiam asmeniui gali būti suteikiama papildoma apsauga, jei, kaip numatyta šios direktyvos 2 straipsnio e punkte, galima pagrįstai manyti, jog, jei jis būtų grąžintas į atitinkamą šalį, jam iškiltų realus pavojus patirti tą didelę žalą (minėto Sprendimo *Elgafaji* 31 punktas).
- 19 Direktyvos 15 straipsnio c punkte apibrėžta žala – tai rimta ir asmeninė grėsmė civilio gyvybei ar fiziniam neliečiamumui dėl nesirenkamojo smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.
- 20 Šiuo klausimu konstatuotina, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas pavartojo terminą „tarptautinis ar vidaus ginkluotas konfliktas“, kuris skiriasi nuo pagrindinių sąvokų, įtvirtintų tarptautinėje humanitarinėje teisėje, kurioje išskiriami „tarptautiniai ginkluoti konfliktai“ ir „netarptautinio pobūdžio ginkluoti konfliktai“.
- 21 Šiomis sąlygomis konstatuotina, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė papildomą apsaugą tokiems asmenims suteikti ne tik tarptautinių ginkluotų konfliktų ir netarptautinio pobūdžio ginkluotų konfliktų atveju, kaip jie apibrėžiami tarptautinėje humanitarinėje teisėje, bet ir vidaus ginkluotų konfliktų atveju, jeigu jiems būdingas nesirenkamasis smurtas. Tam nebūtinai turi būti įvykdyti visi kriterijai, nurodyti keturioms Ženevos konvencijoms bendrame 3 straipsnyje ir 1977 m. birželio 8 d. II papildomo protokolo 1 straipsnio 1 dalyje, kurioje šis straipsnis išplėtojamas ir papildomas.
- 22 Be to, pažymėtina, kad tarptautinė humanitarinė teisė reglamentuoja tarptautinių ir netarptautinio pobūdžio ginkluotų konfliktų vedimą, o tai reiškia, kad tokio konflikto buvimas yra jos nustatytų taisyklių taikymo sąlyga (1995 m. spalio 2 d. Tarptautinio baudžiamojo tribunolo buvusieji Jugoslavijai apeliacinių bylų kolegijos Sprendimas *Kaltintojas prieš Dusko Tadic, dar žinomą kaip Dule*, byla Nr. IT-94-AR 72, 67 punktas).
- 23 Nors tarptautine humanitarine teise pirmiausia siekiama užtikrinti civilių gyventojų apsaugą konflikto zonoje ir taip apriboti karo padarinius žmonėms ir turtui, vis dėlto, priešingai nei direktyvos 2 straipsnio e punktas, siejamas su 15 straipsnio c punktu, pagal ją nenumatyta tam tikrų civilių, esančių už konflikto zonos ir konflikto šalių teritorijos ribų, tarptautinė apsauga. Taigi tarptautinėje humanitarinėje teisėje vartojamos „ginkluoto konflikto“ sąvokos apibrėžtimis nesiekama nustatyti atvejų, kai tokia apsauga būtina ir ją turėtų suteikti kompetentingos valstybių narių institucijos.
- 24 Apskritai, reikėtų pabrėžti, kad, kaip generalinis advokatas nurodė išvados 66 ir 67 punktuose, tarptautine humanitarine teise ir direktyvoje numatyta papildoma apsauga siekiama skirtingų tikslų ir nustatyti aiškiai atskirti apsaugos mechanizmai.
- 25 Be to, kaip generalinis advokatas pažymėjo išvados 70 punkte, dėl tam tikrų tarptautinės humanitarinės teisės pažeidimų kyla asmeninė baudžiamoji atsakomybė. Todėl tarptautinė humanitarinė teisė labai glaudžiai susijusi su tarptautine baudžiamąja teise, o direktyvoje numatytos papildomos apsaugos mechanizmui toks santykis nebūdingas.

- 26 Todėl galimybė pasinaudoti papildoma apsauga negali būti siejama su išvada, kad įvykdytos tarptautinės humanitarinės teisės taikymo sąlygos, antraip būtų nepaisoma to, kad abiejų sistemų, atitinkamai reglamentuojamų tarptautinės humanitarinės teisės ir direktyvos 2 straipsnio e punkte, siejamame su jos 15 straipsnio c punktu, sritys yra atskiros.
- 27 Todėl, kadangi direktyvoje „vidaus ginkluoto konflikto“ sąvoka neapibrėžta, šio termino reikšmė ir apimtis, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, turi būti nustatyta pagal jos įprastą reikšmę bendrinėje kalboje, atsižvelgiant į kontekstą, kuriame jos vartojamos, ir teisės aktų, kuriuose jos įtvirtintos, tikslus (2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *Wallentin-Hermann*, C-549/07, Rink. p. I-11061, 17 punktas ir 2012 m. lapkričio 22 d. Sprendimo *Probst*, C-119/12, 20 punktas).
- 28 Pagal savo įprastą reikšmę bendrinėje kalboje „vidaus ginkluoto konflikto“ sąvoka apibūdinama tokia situacija, kai tam tikros valstybės reguliariosios pajėgos susiremia su viena ar keliomis ginkluotomis grupėmis arba kai susiremia dvi ar daugiau ginkluotų grupių.
- 29 Šiuo klausimu pažymėtina, kad pagal Komisijos pasiūlyme, kuriuo remiantis buvo priimta direktyva [COM(2001) 510 *final*], pateiktą direktyvos 15 straipsnio c punkte vartojamos „didelės žalos“ sąvokos apibrėžtį grėsmė prašytojo gyvybei, saugumui arba laisvei gali kilti ginkluoto konflikto metu arba dėl sisteminių ar paplitusių žmogaus teisių pažeidimų, tačiau Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė palikti tik hipotezę, susijusią su grėsme civilio gyvybei ar fiziniam neliečiamumui dėl nesirenkamojo smurto tarptautinio ar vidaus ginkluoto konflikto metu.
- 30 Be to, primintina, kad vidaus ginkluoto konflikto buvimas galės lemti sprendimą suteikti papildomą apsaugą, tik jeigu tam tikros valstybės reguliariųjų pajėgų ir vienos ar kelių ginkluotų grupių arba dviejų ar daugiau ginkluotų grupių susidūrimai būtų išimtinai laikomi keliančiais rimtą ir asmeninę grėsmę papildomos apsaugos prašytojo gyvybei arba fiziniam neliečiamumui, kaip nurodyta direktyvos 15 straipsnio c punkte, nes jiems būdingas nesirenkamojo smurto laipsnis pasiekia tokį didelį mastą, kad galima pagrįstai manyti, jog, jei civilis būtų grąžintas į atitinkamą šalį arba tam tikrais atvejais į atitinkamą regioną, vien dėl buvimo toje teritorijoje jam iškiltų realus pavojus patirti minėtą grėsmę (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Elgafaji* 43 punktą).
- 31 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas patikslino, kad kuo labiau prašytojas sugebės įrodyti, jog pavojus jam kyla konkrečiai dėl su jo asmenine situacija susijusių priežasčių, tuo mažesnis nesirenkamojo smurto laipsnis būtinas, kad jam būtų suteikta papildoma apsauga (minėto Sprendimo *Elgafaji* 39 punktas).
- 32 Atsižvelgiant į tai, nagrinėjant papildomos apsaugos prašymą nebūtina specialiai įvertinti tokių susidūrimų intensyvumą, kad, nepaisant smurto laipsnio įvertinimo, būtų galima nustatyti, ar įvykdyta ginkluoto konflikto buvimo sąlyga.
- 33 Be to, iš direktyvos 5, 6 ir 24 konstatuojamųjų dalių matyti, kad būtiniausi papildomos apsaugos suteikimo kriterijai turi leisti papildyti pabėgėlių apsaugą, numatytą pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevoje pasirašytą Konvenciją dėl pabėgėlių statuso, nustatant asmenis, kuriems tikrai reikia tarptautinės apsaugos, ir jiems suteikiant tinkamą statusą.
- 34 Todėl, kaip išvados 92 punkte pažymėjo generalinis advokatas, ginkluoto konflikto buvimo konstatavimas negali priklausyti nuo tam tikro konfliktuojančių ginkluotųjų pajėgų organizacijos lygio arba konkrečios konflikto trukmės, nes tam pakanka, kad šių ginkluotųjų pajėgų susidūrimai sukeltų šio sprendimo 30 punkte nurodytą smurto laipsnį, dėl kurio prašytojui, kuriam kyla realus pavojus patirti rimtą ir asmeninę grėsmę savo gyvybei ir fiziniam neliečiamumui, tikrai būtina tarptautinė apsauga.
- 35 Todėl į pateiktą klausimą reikia atsakyti taip: direktyvos 15 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant taikyti šią nuostatą, ginkluoto konflikto buvimas turi būti pripažintas, kai tam tikros valstybės reguliariosios pajėgos susiremia su viena ar keliomis ginkluotomis grupėmis arba kai

susiremia dvi ar daugiau ginkluotų grupių, nereikalaujant, kad šis konfliktas galėtų būti kvalifikuotas kaip netarptautinio pobūdžio ginkluotas konfliktas, kaip tai suprantama pagal tarptautinę humanitarinę teisę, o ginkluotų susidūrimų intensyvumas, konfliktuojančių ginkluotųjų pajėgų organizacijos lygis arba konflikto trukmė būtų vertinami atskirai nuo tam tikroje teritorijoje vyraujančio smurto laipsnio.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ³⁶ Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. balandžio 29 d. Tarybos direktyvos 2004/83/EB dėl trečiųjų šalių piliečių ar asmenų be pilietybės priskyrimo pabėgėliams ar asmenims, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, jų statuso ir suteikiamos apsaugos pobūdžio būtiniausių standartų 15 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip, kad, siekiant taikyti šią nuostatą, ginkluoto konflikto buvimas turi būti pripažintas, kai tam tikros valstybės reguliariosios pajėgos susiremia su viena ar keliomis ginkluotomis grupėmis arba kai susiremia dvi ar daugiau ginkluotų grupių, nereikalaujant, kad šis konfliktas galėtų būti kvalifikuotas kaip netarptautinio pobūdžio ginkluotas konfliktas, kaip tai suprantama pagal tarptautinę humanitarinę teisę, o ginkluotų susidūrimų intensyvumas, konfliktuojančių ginkluotųjų pajėgų organizacijos lygis arba konflikto trukmė būtų vertinami atskirai nuo tam tikroje teritorijoje vyraujančio smurto laipsnio.

Parašai.